

VÁLOGATÁS

a Könyvtártudományi Szakkönyvtár új beszerzéseiből

Az ismertetett könyvekre vonatkozó könyvtárközi kölcsönzési kéréseket postán, faxon és e-mailben is fogadjuk.

Postacím: KI Könyvtártudományi Szakkönyvtár
Könyvtárközi kölcsönzés
1827 Budapest
Fax: (1)224-3795
E-mail: kszk@oszk.hu

Módszertani útmutató (forma); Oktatás információellátása; Szolgáltatások; Távoztatás; Nagy-Britannia

Allan, Barbara

E-learning and teaching in library and information services / Barbara Allan. – London ; Facet Publ., 2002. – XIV, 273 p. ; 24 cm. – Bibliogr.: p. 254-267. – ISBN 1-85604-439-4

Raktári jelzet: 3-13342

A könyv azokhoz a könyvtárosokhoz és információs szakemberekhez szól, akik már dolgoznak vagy a jövőben fognak dolgozni a távoztatásban. Azok-

nak is segít, akik a személyzet képzésével és felkészítésével, felügyeletével foglalkoznak. Három részre tagolódik: az első áttekintést nyújt a manapság használatos távoztatási eszközökről és technológiáiról, a második útmutatást ad a távtanulás és -oktatás tanítási módszereiről és eljárásokról, a harmadik rész a szolgáltatás jelentőségét tekinti át a könyvtárakra és az informatikai szakmára nézve. Foglalkozik a virtuális kommunikációs eszközökkel, az integrált tanulási környezettel, világháló-alapú oktató anyagokkal. Módszertani segítséget ad a távtanításhoz és a sikeres tanuláshoz, valamint a

szolgáltatás szervezéséhez és a környezet kialakításához. Példákon (amerikai egyetemeken) mutatja be a napi gyakorlatot. Minden, a téma iránt érdeklődő számára alapvető tudnivalókat tartalmaz, különösen tájékoztató szakembereknek és könyvtár-informatika szakos hallgatóknak.

Digitalizálás; Dokumentumleírás; Elektronikus könyvtár; Könyvtártudományi kutatás; Munkafolyamat; Online információkeresés

Arms, William Y.

Digital libraries / William Y. Arms. – 2. print. – Cambridge, MA ; London : The MIT Press, 2001, cop. 2000. – X, 287 p. ; 23 cm. – (Digital libraries and electronic publishing). – Bibliogr. több helyt. – ISBN 0-262-51127-4

Raktári jelzet: 3-13335

Az Internet megjelenése és a számítástechnikai eszközök könnyű hozzáférése óriási érdeklődést keltett az elektronikus könyvtár és publikálás iránt. Az „elektronikus könyvtár” kifejezés mindenfajta információ létrehozását és továbbítását jelenti hálózatokon keresztül. A könyv áttekintést ad a témáról, beleértve a történeti visszatekintést, a jelen helyzetet és a folyó kutatások vizsgálatát. Lépésről lépésre kíséri a technikai fejlődés nyújtotta lehetőségeket a számítógép megjelenésétől a világháló kialakulásáig, s az információ szerepének növekedése nyomán átalakuló könyvtári szolgáltatásokat az Egyesült Államokban. Elemzi a technikai, gazdasági, társadalmi változásokat és előnyöket. Ismerteti és magyarázza a hálózattal kapcsolatos legfontosabb rendszertechnikai és informatikai fogalmakat, könyvtári és informatikai testületek és szervezetek tevékenységét. Kitűnő elméleti és gyakorlati segédlete a könyvtáros napi munkájának.

Állomány; Állományvédelem; Felmérés; Hatékonyság; Közgyűjtemény; Módszertani útmutató (forma); Nagy-Britannia

Benchmarks in collection care for museums, archives and libraries : a self-assessment checklist. – London : Resource, cop. 2002. – 67 p. ; 30 cm

Raktári jelzet: 4-11182

A segédlet a Resource által a könyvtárak, levéltárak és múzeumok számára a gyűjtemények kezelése és gondozása területén elvégzendő önértékeléshez kidolgozott módszertani útmutatót és kérdőívet tartalmazza. Az összeállítás célja az volt, hogy az egyes intézmények el tudják végezni az önértékelést és teljesítményüket össze tudják hasonlítani a hasonló intézményekével. Kilenc munkaterületre nézve szerepelnek benne ki az értékelés kritériumai, ezek a következők: Szabályzatok, Épület, Raktározás, Gazdálkodás, Az állomány kezelése és használata, Munkakörülmények, Állományvédelem, Másolás, mikrofilmezés és új média, Katasztrófavédelem. Az önértékelés során az intézmények a kérdések segítségével meghatározhatják, hogy az egyes tevékenységek lépéseit tekintve az úgynevezett minimális, a jó vagy a legjobb gyakorlatot valósítják-e meg. A kérdések legtöbbször a három gyűjteménytípusra nézve azonos, és külön jelzik, ahol esetleg csak valamelyik típus(ok) van(nak) érintve. A kötetben szerepel egy ajánló bibliográfia is a gyűjteménygondozás friss szakirodalmáról, az érvényben lévő szabványokról és irányelvekről, oktatási célra használható videókról.

Hatékonyág; Kézikönyv -könyvtártudományi (forma); Közművelődési könyvtár; Munkaszervezés; Normatívák, mutatószámok; Statisztika

Bertot, John Carlo – McClure, Charles R. – Ryan, Joe
Statistics and performance measures for public library networked services / John Carlo Bertot, Charles R. McClure, Joe Ryan. – Chicago, IL ; London : ALA, 2001. – XII, 103 p. ; 27 cm. – Bibliogr.: p. 99-100. – ISBN 0-8389-0796-2

Raktári jelzet: 4-11111

Az Egyesült Államokban az országos statisztikai adatszolgáltatásnak és teljesítménymérésnek még nem részei azok a mutatók, amelyek azt jelzik, hogy a közkönyvtárakban milyen mértékben és hogyan használják a hálózati és webes szolgáltatásokat és forrásokat. A kötetben szereplő irányelvek abban a reményben készültek, hogy használatuk során összegyűlnek a szükséges tapasztalatok, és kialakulnak az országos adatgyűjtés és teljesítménymérés célszerű szempontjai és megoldásai, amelyek a hagyományos statisztikai tevékenységeket kiegészítik. A kötet fejezetei a következők:

- ☉ Ajánlott statisztikai adatok (a fő csoportok: nyilvános Internet-munkaállomások, elektronikus szolgáltatások, adatbázisok, virtuális látogatások; meghatározások, adatgyűjtési módszerek és javaslatok a felhasználásra)
- ☉ Ajánlott mérőszámok és adatlap (a hagyományos, pl. a kölcsönzésről szóló statisztikai adatokat is felhasználva az összehasonlításban)
- ☉ Használói kérdőív
- ☉ Az adatgyűjtés és -elemzés módszertana
- ☉ Felkészülés az információtechnológia további fejleményeire
- ☉ A statisztika és a mérés kiterjesztése a hálózati szolgáltatásokra (az országos adatgyűjtés lehetséges modelljei).

A függelékben további megfontolandó statisztikai adatok és teljesítmény-mérőszámok mellett rövid kalauz olvasható az adatbázis-forgalmazók használati statisztikájának értelmezéséhez, valamint néhány statisztikakészítő és -elemző szoftver ismertetése és nem könyvtári adatforrások bibliográfiája található.

Irányelvek -könyvtári (forma); Könyvtárosetika; Szakmai etika -rokon területen

Bibliotečnaâ etika v stranah mira / [sost. V. R. Firsov, I. A. Trušina] ; [izd.] Rossijskaâ bibliotečnaâ asociaciâ. – Sankt-Peterburg : Izd. RNB, 2002. – 156 p. ; 20 cm. – ISBN 5-8192-0122-1

Raktári jelzet: 2-10638

Az Orosz Könyvtári Egyesület könyvtárpolitikai és jogszabályalkotási szekciója megbízásából a kötet szerzői összegyűjtötték és egy bevezető tanulmánnyal közreadták 25 ország (Ausztráliától Ukrajnáig) etikai kódexét. Függelékben: a hálózati etika szabályai (Európa Tanács), a rendszergazdákra (USA), újságírókra (Oroszország), muzeológusokra (ICOM), a bérezésre (Nagy-Britannia) és a tájékoztató szakemberek képzésére (Európa Tanács) vonatkozó szabályok, útmutatások, illetve követelményrendszer.

Elektronikus könyvtár; Használó, Információs társadalom; Információtechnológia; Jövő könyvtára

Brophy, Peter

The library in the twenty-first century : new services for the information age / Peter Brophy. – Repr. – London : Library Association Publ., 2002, cop. 2001. – XV, 223 p. ; 24 cm. – Bibliogr.: p. 185-201. – ISBN 1-85604-375-4

Raktári jelzet: 3-13330

Az új társadalmi és technikai változások forradalmasították a könyvtári szolgáltatásokat és a könyvtár társadalmi szerepének alapvető újragondolásához vezettek. A könyv első része elemzi a koronként változó környezetet, amelyben a könyvtár működik és megpróbál választ adni a kérdésre: „Mi a könyvtár?” Sorra veszi a különböző könyvtártípusok (nemzeti, felsőoktatási, közművelődési, iskolai, munkahelyi szakkönyvtárak) kialakulását és szerepét az adott kor társadalmában. A szakma fejlődésével létrejött hibrid könyvtár praktikus keveréke a hagyományos és az elektronikus eszközöknek. A második részben a „jövő könyvtárai” működéséhez egy általános modellt ad, amely a ma elérhető valamennyi technológiai lehetőséggel rendelkezik, s ezek használata alakítja a tudás és az ismeretek közvetítőjévé. A modellben látható, hogyan képesek a hagyományos és elektronikus források együttműködni a teljes körű tájékoztatás érdekében az információs társadalom könyvtárában.

Digitalizálás; Hatékonyság; Költségelemzés; Könyvtár; Múzeum

Building and sustaining digital collections : models for libraries and museums / [ed. by] Council on Library and Information Resources. – Washington, D.C. : CLIR, 2001. – IV, 25 p. ; 28 cm. – Bibliogr.: p. 23. – ISBN 1-887334-85-8

Raktári jelzet: 4-11184

A Council on Library and Information Resources (CLIR) és a National Initiative for a Networked Cultural Heritage (NINCH) tanácskozást szervezett, amelyen különböző könyvtári és múzeumi digitálisgyűjtemény-építési modelleket mutattak be. A tudományos kiadás területéről a JSTOR és a HighWire Press, az újabb kezdeményezések közül az International Center for Photography/George Eastman House és a Questia Media Inc., a portálok közül az Art Museum Network és a Fathom szerepelt a napirenden. A füzet az elhangzottakat foglalja össze, és közli a tanácskozás végén megfogalmazott ajánlásokat, amelyekben egyrészt összegezték a felvetődött problémákat, másrészt meghatározták a közeljövő teendőit.

Gépi állománygyarapítás

Chapman, Liz

Managing acquisitions in library and information services / Liz Chapman. – 2nd ed. – London : Library Association Publ., cop. 2001. – X, 150 p. : ill. ; 23 cm. – Az első kiadás címe: Buying books for libraries. – Bibliogr.: p. 131-142. és a fejezetek végén. – ISBN 1-85604-386-X

Raktári jelzet: 3-13336

Az 1989-es Buying books for libraries régóta várt második, átdolgozott kiadása a gyarapítási munka eljárásait és gyakorlatát ismerteti, számítógépes

rendszeréből vett bőséges illusztrációkkal. Sorra veszi a munkafolyamat egyes lépéseit az igény felmerülésétől a hasonlításon, megrendelésen át az értékettségig, a pénzügyek és a költségvetés kezelését, valamint a dokumentumokról való tájékozódás cél-szerű forrásait is beleértve. Az új kiadás már a gyarapítás számítógépesítéssel kapcsolatos fejleményeire, az Internet által kínált lehetőségekre, az on-line megrendelésre, a kiadói és terjesztési terület átalakulására is részletesen kitér, a jövőben várható fejleményekre is előretekintve. Útmutatást ad a nem könyv jellegű (elektronikus, kormányzati, zenei és audiovizuális) dokumentumok beszerzésével kapcsolatban. A kötetet a további ajánlott olvasmányok és hivatkozások jegyzéke (webcímek), glosszárium és index teszi teljessé.

Állományalakítás; Állományelemzés; Állományvédelem; Egybehangolt állományalakítás; Költségvetés

Clayton, Peter – Gorman, G. E.

Managing information resources in libraries : collection management in theory and practice / Peter Clayton and G. E. Gorman ; bibliogr. comp. by Adela Clayton. – London : Library Association Publ., 2001. – XVI, 272 p. ; 24 cm. – Bibliogr.: p. 215-263. – ISBN 1-85604-297-9

Raktári jelzet: 3-13324

A brit Library Association sorozatának újabb darabja gyarapító könyvtárosok és könyvtárosszervezők számára készült. Lépésenként áttekinti a könyvtári állományalakítás egész munkafolyamatát a gyűjtőköri szabályzattól a selejtezésig, mind a hagyományos, mind az elektronikus forrásokat is tartalmazó könyvtárban. Az egyes fejezetek néhány célratoró, figyelemfelhívó kérdéssel indulnak, a fejezetek végén pedig az illető fejezetben elhangzottak összefoglalása, majd „hogyan tovább” címmel újabb, a napi gyakorlathoz kapcsolódó kérdések,

végül további ajánlott olvasmányok és jegyzetek szerepelnek. Az utolsó fejezetben témakörönként rendezett, az 1990-2000-es évek állományalakítási szakirodalmát feltáró annotált bibliográfia hívja fel a figyelmet a hagyományos és elektronikus szakirodalmi forrásokra.

Információtechnológia; Módszertani útmutató (forma); Számítógépesítés; Tervezés; Egyesült Államok
Cohn, John M. – Kelsey, Ann L. – Fiels, Keith Michael

Writing and updating technology plans : a guidebook with sample policies on CD-ROM / John M. Cohn, Ann L. Kelsey and Keith Michael Fiels. – New York ; London : Neal-Schuman, cop. 1999. – 101 p. ; 28 cm + 1db CD-ROM. – Bibliogr. a fejezetek végén. – ISBN 1-55570-365-8

Raktári jelzet: 4-11108

A kötet bevezet az információtechnológiai fejlesztési terv elkészítésének teendőibe. A tervkészítés folyamatát olyan általános megközelítésben írja le, hogy azt a különböző típusú könyvtárak felhasználhassák, tervüket akár önállóan, akár valamely nagyobb intézmény tervének egy részeként kívánják elkészíteni. Rövid történeti áttekintés után rátér a technológiai terv fogalmának meghatározására, fő elemeinek és struktúrájának összefoglalására (ez a következő: 1. vezetői összefoglaló, 2. információk a könyvtár környezetéről, 3. technológiai helyzetkép, 4. maga az információtechnológiai fejlesztési terv és 5. a javasolt költségvetés, 6. értékelési terv), majd részletesen szól a költségvetéssel való összefüggésekről. Számba veszi, hogy a terv megfogalmazása során milyen döntéseket kell meghozni, milyen adatok összegyűjtésére és milyen igénykutatásra van szükség. A terv ezt követő megfogalmazásához, majd alkalmazásához gyakorlati segítséget ad. Külön fejezetben tárgyalja, hogy mitől lesz jó egy

technológiai fejlesztési terv, majd a záró fejezetben arról ír, hogy a tervet hogyan lehet legjobban felhasználni a könyvtár céljainak elérésére. A kötethez tartozó CD-ROM a technológiai tervre ötven példát mutat be és a téma webliográfiáját adja közre.

Együttműködés -belföldi; Együttműködés -nemzetközi; Együttműködés -regionális; Közgyűjtemény; Nemzeti könyvtár; Nagy-Britannia

Co-operation in action : collaborative initiatives in the world of information / ed. by Stella Pilling and Stephanie Kenna. – London : Facet Publ., 2002. – XVII, 174 p. ; 24 cm. – Bibliogr. a tanulmányok végén. – ISBN 1-85604-424-6

Raktári jelzet: 3-13327

Tanulmánygyűjtemény prominens szakemberek tollából a közgyűjteményi szakmákon belüli és szakmák közötti együttműködés különböző kérdéseiről az Egyesült Királyságban és világszerte. A tanulmányok témái:

- az együttműködés a British Library szemszögéből
- országos helyzetkép és trendek
- a Resource szerepe
- regionális kérdések
- együttműködés a kutatásban és felsőoktatásban
- állományvédelmi együttműködés
- elektronizáció és együttműködés
- közös finanszírozási-támogatási törekvések
- nemzetközi vonatkozások.

A gyűjteményt rövidítésjegyzék és a vonatkozó webhelyek jegyzéke teszi teljessé.

Szerzői jog; Nagy-Britannia

Cornish, Graham P.

Copyright : interpreting the law for libraries, archives and information services / Graham P. Cornish. – Rev. 3. ed. – London : Library

Association Publ., 2001. – VI, 208 p. ; 23 cm. – Bibliogr.: p. 175-177. – ISBN 1-85604-409-2

Raktári jelzet: 3-13343

Harmadízben jelent meg ez a kötet, ez alkalommal módosított kiadásban. Az Egyesült Királyság szerzői jogi törvényének előírásait magyarázza, kifejezetten a könyvtárosok, levéltárosok és tájékoztató szakemberek számára, de más országok számára is hasznos információkat nyújtva. Szerzője munkaeszköznek, nem kézikönyvnek szánja. A könnyebb áttekinthetőség érdekében tizenegy átfogó témakörbe csoportosítva, kérdések és feleletek formájában világít rá a tudnivalókra, a különböző szituációkban követendő eljárásra. 1. Meghatározások és jogszabályok, 2. Mire terjed ki a szerzői jog, 3. A szerzők és a tulajdonosok jogai, 4. Irodalmi, drámai és zeneművek, 5. Műalkotások, 6. Hangfelvételek, 7. Filmek és videók, 8. Sugárzás, 9. Adatbázisok és elektronikus dokumentumok, 10. Licenck, 11. Egyéb kérdések. A kötet végén index, a jogszabályok kivonatos közlése, címjegyzék és a további ajánlott irodalom bibliográfiája található.

Felmérés (forma); Használói szokások; Igénykutatás könyvtári szolgáltatásokra; Vak könyvtárhasználó; Nagy-Britannia

Davies, J. Eric – Wisdom, Stella – Creaser, Claire

Out of sight but not out of mind : visually impaired people's perspectives of library & information services / J. Eric Davies, Stella Wisdom and Claire Creaser. – Loughborough : LISU, 2001. – II, 105 p. ; 30 cm. – (LISU occasional paper ; 29.). (Library and Information Commission report, ISSN 1466-2949 ; 123.). – ISBN 1-901786-49-8

Raktári jelzet: 4-11147

A kötetben ismertetett vizsgálat a Loughborough-i Egyetem statisztikai részlege (LISU) szervezésében

és a Resource finanszírozásában a „Share the Vision” program keretében zajlott le. A látássérültek könyvtári ellátásának helyzetét tárta fel a közkönyvtárakban és a számukra szolgáltató speciális gyűjteményekben (National Library of the Blind, The Talking Newspaper Association stb.) személyes és telefonos interjúk segítségével. A kötet a vizsgálat módszertanát és szempontjait ismerteti, majd az előzetes eredményeket értékelő szeminárium összefoglalóját és ajánlásait közli.

Digitalizálás; Fejlesztési terv; Konferenciai anyag -nemzetközi (forma); Könyvtörténet -egyetemes; Levéltár; Hollandia, 's-Gravenhage -K

Digital access to book trade archives : [papers of the 2001 conference in the Hague] / ed. by Berry Dongelmans, Ad Leerintveld, Adriaan van der Weel. – Leiden : Academic Press, 2002. – VIII, 84 p. ; 23 cm. – Bibliogr. a jegyzetekben. – ISBN 90-74372-23-6

Raktári jelzet: 3-13401

2001-ben Hágában konferenciát tartottak könyvtárosok, levéltárosok, könyvtörténészek, számítástechnikai szakértők és mindazok részvételével, akik az EAD (Encoded Archival Description) szabványt használják. Témája a könyvkereskedelemmel kapcsolatos levéltári anyag digitális feldolgozása volt. Az előadók a könyvtörténeti, levéltári és kéziratföldolgozás történetéről és tapasztalatairól számoltak be az alábbi előadásokban: A könyvkereskedői levéltárak története ; Technológiai fejlődés, szabványok és projektek; Integrált online elérés a Public Record Office-ban; Malvine, Leaf és Kalliope: együttműködő modellek; A Reading University Library gyűjteményei (írás-, kiadás- és nyomdászattörténet).

Berendezés; Építési terv; Iskolai könyvtár; Könyvtár-épület -iskolai, -gyermek-, -ifjúsági

Erikson, Rolf – Markuson, Carolyn

Designing a school library media center for the future / Rolf Erikson, Carolyn Markuson ... – Chicago, IL ; London : ALA, 2001. – XIII, 109 p. ; 28 cm. – Bibliogr.: p. 103-105. és a jegyzetekben. – ISBN 0-8389-0790-3

Raktári jelzet: 4-11122

Iskolai könyvtárak tervezését és kivitelezését segíti a könyv, az ötlettől az átadásig. A 12 fejezet lépésről lépésre elemzi a tennivalókat és praktikus megoldásokat ajánl. A technológiai tervezés szervesen kapcsolódik az oktatáshoz, a tanítási és tanulási folyamathoz. A helykihasználás, a funkcionális helyiségek, hívogató belső terek kialakítása, a bútorozás tervezése, polcok, székek, térelválasztók és színek helyes megválasztása a könyvtáros és az építész harmonikus együttműködését tételezi fel. Ehhez részletes bútorismertető ábrákat is mellékelnek (USA-ban gyártott bútorok). A kényelmes belső létrehozásához a világítás, az akusztika megfelelő kialakítása, épületgépészeti megoldások és ergonomiai kívánalmak is járulnak. Külön fejezet foglalkozik a mozgáskorlátozottaknak, hátrányos helyzetűeknek szóló tennivalókkal, amelyek számukra is használhatóvá tesznek minden szolgáltatást. A függelékben paramétereket adnak meg az elhelyezéshez, beépítéshez (pl. a szék- és asztalméreteket korcsopontként), bútorgyártók listáját, website-okat közölnek, végül válogatott bibliográfiával zárják a hasznos útmutatót.

Használók képzése; Számítógép-hálózat; Szolgáltatók használata; Továbbképzés

Gordon, Rachel Singer

Teaching the Internet in libraries / Rachel Singer Gordon. – Chicago, IL ; London : ALA, 2001. – VII, 143 p. : ill. ; 27 cm. – Bibliogr. a jegyzetekben. – ISBN 0-8389-0799-7.

Raktári jelzet: 4-11144

A kötet azoknak az oktatóknak, információtechnológiai szakembereknek és intézményvezetőknek szól, akik az Internet és az elektronikus források használatáról szóló képzést előkészítik és megszervezik. Összefoglalja a trénerek kiválasztásával és felkészítésével kapcsolatos teendőket és szempontokat, a kurzusok megszervezésének teendőit. Tippet ad a különböző speciális használói csoportok (szülők, tanárok, idősek stb.) képzéséhez, valamint egyes témák (munkakeresés, családtörténet stb.) és hálózati tevékenységek (levelezés, keresés adatbázisokban) frappáns oktatásához. Végül kitér az oktatási program értékelésére és a vélemények visszacsatolására. Az összeállítást az ajánlott irodalom jegyzéke és segédletminták teszik teljessé.

Hatékonyág; Igénykutatás könyvtári szolgáltatásokra; Olvasószolgálat; Vezetés

Hernon, Peter – Whitman, John R.

Delivering satisfaction and service quality : a customer-based approach for libraries / Peter Hernon and John R. Whitman. – Chicago, IL ; London : ALA, 2001. – XIV, 181 p. ; 28 cm. – Bibliogr.: p. 171-175. és a jegyzetekben. – ISBN 0-8389-0789-X

Raktári jelzet: 4-11181

Az információs források manapság bárholnan elérhetők. A könyvtárosoknak a legjobb választékot kell nyújtaniuk, hogy az olvasó kedvére válogasson

a lehetőségek közül és mérniük kell, hogyan hasznosul az információ. Az olvasók figyelmének felkeltésére az üzleti élet megoldásait kell alkalmazni. A használó-orientált könyvtár ideáját elsősorban a felsőoktatási és a közművelődési könyvtárakban kell megvalósítani. Nagyon fontos a könyvtári szolgáltatások minősége. A könyvben amerikai főiskolai könyvtárak kérdőívei szerepelnek, melyeket a használók elégedettségének mérésére alkalmaznak. Megtudhatjuk, hogyan ismerjük meg az olvasók elvárásait; hogyan tervezzünk e kívánalmak szerint és hogyan elemezzük és tegyük közzé a méréseket. Napjainkban, amikor az információs szükségletek naponta változnak, e könyv praktikus és kipróbált stratégiákat kínál a könyvtárosoknak, hogy hosszú távon megtartsák használóikat.

Kézikönyv -könyvtártudományi (forma); Könyvtártörténet -egyetemes

International dictionary of library histories / ed. David H. Stam. – Chicago, Ill. ; London : Fitzroy Dearborn Publ., 2001. – 2 db ; 28 cm. – Bibliogr. a szócikkek végén. – ISBN 1-57958-244-3

Vol. 1., *Introductory surveys, libraries: Ambrosiana Library to National Library of Brazil.* – XXX, 490 p.

Vol. 2., *Libraries: National Library of Canada to Zürich Central Library.* – XVI, 491-1053. p.

Raktári jelzet: 4-11175, 4-11176

Alapos ismertetés a világ 224 legfontosabbnak tartott könyvtáráról, levéltáráról és egyéb, általánosan vagy lokálisan fontos gyűjteményéről. A könyvtártörténet elsősorban a gyűjtemény növekedését tárgyalja, egy-egy korszak nagy állománygyarapodása hosszú időkre megalapozza a gyűjtemény sorsát. A katalogizálás és osztályozás a másik nagyon fontos meghatározója a könyvtár működésének, amely szervezés nélkül csak raktári funkciót tölt be. Az ismertetés kitér a biztonság, állományvédelem, sta-

tisztika, valamint a veszteség és fogyatkozás helyzetére is a tárgyalat könyvtáraknál.

Elektronikus folyóirat; Statisztika; Szolgáltatások használata; Egyesült Államok

Luther, Judy

White paper on electronic journal usage statistics / by Judy Luther ; [publ.by] Council on Library and Information Resources. – Washington, D.C. : CLIR, 2000. – VI, 25 p. ; 28 cm. – Bibliogr.: p. 24-25. – ISBN 1-887334-79-3

Raktári jelzet: 4-11185

A felsőoktatási könyvtárak kínálatában egyre nagyobb súllyal szerepelnek az elektronikus folyóiratok. A könyvtárosoknak az e-folyóiratok beszerzése és szolgáltatása során különböző kérdésekre kell válaszolniuk: megtartsák-e a nyomtatott és az elektronikus változatot is, indokolja-e a használat mértéke a ráfordítást, hosszú távon kifizetődő-e az előfizetés stb. Mindehhez a használat statisztikai adatai szükségesek, amelyek jelenleg a kiadóktól szerezhető be. A kiadók és a könyvtárosok között nincs egyetértés abban, hogy milyen adatokra van szükség az elemzéshez és összevetéshez, például már abban sem, hogy mit értenek használaton. A Council on Library and Information Resources (CLIR) megbízásából egy kutatás keretében interjúk során azt vizsgálták, hogy jelenleg milyen adatokat szokás összegyűjteni, milyen módszerrel, továbbá milyen kérdésekben kellene megegyezésre jutniuk a kiadóknak és a könyvtárosoknak, hogy mindkét fél megbízható és a céljainak megfelelő adatokhoz jusson hozzá. A függelékben az ICOLC (a könyvtári konzorciumok nemzetközi szövetsége) vonatkozó irányelveinek szövege és hasonló célú projektek tevékenységének összegzése szerepel.

Elektronikus folyóirat; Hozzáférhetőség; Munkafolyamat; Szerzői jog

Managing electronic serials : essays based on the ALCTS electronic serials institutes, 1997-1999 / Pamela Bluh ed. – Chicago, IL ; London : ALA, 2001. – XIII, 189 p. ; 23 cm. – (ALCTS papers on library technical services and collections ; 9.). – Bibliogr.: p. 167-173. és a jegyzetekben.

Raktári jelzet: 3-13400

A megfelelően kezelt elektronikus folyóiratok rendkívül hatékonyak, pénzt és helyet kímélnek, könnyen elérhetőek és gyorsítják az információtovábbítást. Az Internet segítségével az e-újságok a könyvtári gyűjteményt hozzáférhetőbbé teszik mind a használók, mind a személyzet számára. A „kezelés” folyamatába tartozik az engedélyezés, beszerzés, feldolgozás, a kölcsönzési gyakorlat változtatása és az elérés biztosítása. Tizennégy amerikai könyvtáros osztja meg tapasztalatait, hogyan kell 1/- megfelelő személyzettel működtetni a gyorsan változó technológiát, 2/- alaposan megvizsgálni a kurrens beszerzések tartalmát, 3/- tárgyalni engedélyezési megállapodásról, 4/- hypertext kapcsolatokkal erősíteni a tartalmat.

Az e-folyóiratok újdonságok a könyvtárakban. Folyóiratkezelőknek, állományfejlesztőknek ill. gyarapító könyvtárosoknak, valamint műszaki szakembereknek készült a hasznos kézikönyv, mely segít, hogy eljuttassuk a legjobb elektronikus anyagokat és szolgáltatásokat a felhasználókhoz.

Hatékonyág; Konferenciai anyag -nemzeti (forma); Normatívák, mutatószámok; Tervezés; Nagy-Britannia, Loughborough -K

Managing for value and performance : processes in developing library plans and best value : proceedings of a seminar held at Loughborough University 7-8 March 2000 / ed. by J. Eric Davies. – Loughborough : LISU, 2001. – I, 61 p. ; 29 cm. – (LISU occasional paper ; 27.). (Library and Information Commission research report ; 94.)

Raktári jelzet: 4-11124

A Loughborough-i Egyetemen 2000 márciusában szervezett szeminárium hét előadása a könyvtári tervezés, minőségbiztosítás, értékelési és önértékelési módszerek, teljesítménymutatók, a változások kezelése, a különböző nagy-britanniai kezdeményezések (Annual Library Plans, Best Value, LISIM) és normatívák témakörében.

Felmérés; Felsőoktatási könyvtár; Költségelemzés; Szerzői jog; Nagy-Britannia

Maynard, Sally – Davies, J. Eric

The cost of copyright compliance in further education & higher education institutions / Sally Maynard and J. Eric Davies. – Loughborough : LISU, 2001. – III, 32 p. : ill. ; 29 cm. – (LISU occasional paper ; 30.). – ISBN 1 901786 50 1*

Raktári jelzet: 4-11125

A kutatási jelentés a Loughborough-i Egyetem statisztikai részlege (LISU) által a Library Association megbízásából végzett kérdőíves felmérés eredményeit foglalja össze. A kutatás célja a szakmai viták empirikus megalapozása volt. Azt vizsgálták meg, hogy mennyi közvetlen és közvetett költséggel jár a felsőoktatási szektor számára az, hogy a nyomtatott és elektronikus információkra épülő szolgáltatásai megfeleljenek szerzői jogi előírásoknak (mél-

tányos elbánás stb.) és egyéb kapcsolódó mechanizmusoknak. A vizsgálat a szervezés és a hatékonyság egyes vonatkozásaira is kitért (például Copyright Officer alkalmazása, az információk szétszórásának módszere, a licencek gondozása, megtérülés).

Közművelődési könyvtár; Módszertani útmutató (forma); Tervezés; Vezetés; Egyesült Államok

Nelson, Sandra

The new planning for results : a streamlined approach / Sandra Nelson ... – Chicago, IL ; London : ALA, 2001. – XIII, 315 p. ; 28 cm. – Bibliogr. a jegyzetekben. – ISBN 0-8389-3504-4

Raktári jelzet: 4-11123

Tervezési és igazgatási segédlet közművelődési könyvtárak számára. Először 1998-ban jelent meg, a jelenlegi átdolgozott, modernizált kiadás. Négy része: 1/ a tervezés menete, 2/ a közművelődési könyvtár szolgáltatási feladatai, 3/ „Műszerkészlet” (személyzeti képzés, továbbképzés, csoportmunka), 4/ Adatlapok, tesztek. Az idézett példák amerikai könyvtárak gyakorlatát mutatják. Tekintettel van az eltérő környezetre, helyi igényekre. A szolgáltatási kívánalmak között szerepel például, hogyan kell felkészülni újonnan jelentkező, nagyobb létszámú etnikai népesség kiszolgálására. Nagy hangsúlyt fektet a társadalmi környezet alapos ismeretére és a rendszeres, sokirányú kapcsolattartásra. Fontos fejezet a statisztikák és különféle felmérések, kérdőívek készítéséről szóló.

Építési terv (forma); Könyvtárépület -egyetemi, főiskolai; Könyvtárépület -közművelődési; Könyvtárépület -nemzeti

Nouvelles Alexandries : les grands chantiers de bibliothèques dans le monde / sous la direction de Michel Melot. – [Paris] : Electre – Éd. du Cercle de la Librairie, cop. 1996. – 399, [16] p. : ill. ; 30 cm. – (Collection bibliothèques, ISSN 0184-0886). – ISBN 2-7654-0619-7

Raktári jelzet: 4-11056

Az elektronikus hálózatok, digitális dokumentumok és archívumok térhódítása korában talán meglepőnek tűnik az a világszerte megfigyelhető építkezési láz, amelynek nyomán létrejött többek között az új Alexandriai Könyvtár, megújult a British Library és a Bibliothèque nationale de France. Nincs-e ellentmondás a gigantikus, térben behatárolt építmények és az információ szinte anyagtalan áramlása között, amely megteremtette a virtuális könyvtár fogalmát? Michel Melot bevezetőjében a grandiózus, kivételes építészeti és műszaki megoldásokat felmutató, és szinte minden esetben nagy vitát kiváltó projektek létrejöttének indítóokait, valamint társadalmi, kulturális és politikai vonatkozásait vizsgálja. A könyvtáraknak nemcsak az egyre nagyobb mennyiségű írott anyaghoz kell alkalmazkodniuk annak minden megjelenési formájában, hanem az olvasók változó szükségleteit és viselkedési formáit is követniük kell. A jelenkor nagy könyvtárépületeinek ezekre az új kihívásokra kell választ adniuk. A könyv világkörüli útra indul, hogy bemutassa a közelmúlt és a jelen nagy könyvtárépítkezéseit. Tizenöt nagy könyvtár építési projektjének alapelvei, céljai és eszközei tárulnak fel egy-egy fejezetben. Az épületek részletes bemutatása (anyagok, elrendezés, funkciók, szolgáltatások, új technológiai alkalmazások) mellett szélesebb tekintést is nyerünk a projektek történetére: a pályázati kiírásokról, a finanszírozásról, az esetleges

kritikákról is találunk adatokat. A helyszínek: Alexandria, Algír, Koppenhága, Dakar, Dubai, Göttingen, La Haye, London, New York, Párizs, Peking, San Francisco, Tajpej, Tallinn és Tokió. A leírásokat bőséges illusztráció, fényképek, alaprajzok, makettek és vázlatok egészítik ki.

Elektronikus könyvtár; Igény; Számítógép-hálózat; Tájékoztató

Pantry, Sheila – Griffiths, Peter

Creating a successful e-information service / Sheila Pantry, Peter Griffiths. – London : Facet Publ., 2002. – XIII, 176 p. ; 23 cm. – Bibliogr.: p. 147-166. – ISBN 1-85604-442-4

Raktári jelzet: 3-13322

Az útmutatót azoknak szánták, akik elektronikus tájékoztatói szolgáltatások (ETSZ) létrehozásán vagy létező hagyományos szolgáltatások elektronikus változatának kialakításán dolgoznak. Ahhoz ad ötleteket, hogyan lehet ezeket a szolgáltatásokat gazdaságosan és hatékonyan kialakítani, fenntartani és értékesíteni. Nyolc rövid, áttekinthetően tagolt és összefoglalóval záruló fejezete az ETSZ fogalmával, típusaival, potenciális használóival, azok igényeivel, megtervezésével, költségeinek felmérésével, a használókkal való kapcsolattartással és az ETSZ folyamatos korszerűsítésével foglalkozik. Az elméleti részt néhány ETSZ bemutatása, webcímetek is tartalmazó hivatkozások és ajánlott irodalomjegyzék, valamint mutató egészíti ki.

Költségelemzés; Munkaszervezés; Személyzet; Szolgáltatások; Tervezés

Pantry, Sheila – Griffiths, Peter

Developing a successful service plan / Sheila Pantry ... and Peter Griffiths. – London : Library Association Publ., 2000. – X, 98 p. ; 21 cm. – (The successful LIS professional). – Bibliogr.: p. 64-74. – ISBN 1-85604-392-4

Raktári jelzet: 3-13340

Az üzleti szektorban szokásos üzleti tervhez hasonlóan a könyvtárak és tájékoztatási központok is készítenek újabb szolgáltatási tervet, amely azt rögzíti, hogy milyen célokat tűzött ki az intézmény a közeljövőre. Ebben a kötetben hasznos útmutatás olvasható a következő kérdésekről: Mire való a szolgáltatási terv? Milyen legyen a szerkezete? Ki készítse el? Hogyan illeszkedjenek hozzá az egyes munkatársak személyes továbbképzési tervei? Hogyan kell értékelni és figyelemmel kísérni a szolgáltatási terv megvalósulását? Hogyan lehet mások közreműködését megnyerni? Hogyan lehet a szolgáltatási terv révén stratégiai pozíciókat szerezni az intézményben? A kötet függelékében fejezetenként további szakirodalom, egy összeállítás a szolgáltatási terv fejezeteiről és glosszárium található.

Elektronikus könyvtár; Előszerményezés; Honlap; Munkafolyamat; Szolgáltatások átvétele

Pitschmann, Louis A.

Building sustainable collections of free third-party Web resources / by Louis A. Pitschmann. – Washington, D.C. : Digital Library Federation : CLIR, 2001. – VI, 44 p. ; 28 cm. – Bibliogr.: p. 40-44. – ISBN 1-887334-83-1

Raktári jelzet: 4-11186

A Digital Library Federation és a Council on Library and Information Resources közös kiadvá-

nya egy felmérés eredményeit összegzi. Annak gyakorlatát kívánták megvizsgálni, hogy a felsőoktatási és tudományos könyvtárakban hogyan választják ki, hogyan értékelik, kezelik és szolgáltatják a más intézmények által létrehozott és működtetett ingyenes webhelyeket (ezeket a csatolásgyűjtemények általában „más hasznos címek”-nek nevezik). Egyes bevált és hatékonynak bizonyult gyakorlati megoldások átvételét követendő példaként ajánlják.

Építési terv; Könyvtárépítés, berendezés; Könyvtár-épület

Sannwald, William W.

Checklist of library building design considerations / William W. Sannwald. – 4th ed. – Chicago, IL ; London : American Library Association, 2001. – VII, 183 p. ; 28 cm. – Bibliogr.: p. 181-183. – ISBN 0-8389-3506-0

Raktári jelzet: 4-11110

A könyvtárépületek, könyvtári terek és berendezésük értékeléséhez ad szempontokat, rávilágítva a kritikus tervezési és biztonsági problémákra. Fejezetei: 1. Építési és építészeti terv; 2. Telepítési terv; 3. Az épület külseje; 4. Az épület belseje; 5. Az esélyegyenlőségi irányelvek (ADA) érvényesülése; 6. Távközlési, elektromos és egyéb felszereltség; 7. Enteriőr; 8. Raktár és polcrendszer; 9. Épületgépészet; 10. Biztonság; 11. Az épület fenntartása, vagyonyvédelem; 12. A beköltözés előkészítése, lebonyolítása és a költözés utáni értékelés; 13. Az alapkölvetéti és megnyitási ünnepség. Újdonság ebben a negyedik kiadásban, hogy különös hangsúlyt kapott a „zöld” megközelítés (t.i. mennyire környezetbarát megoldások vannak alkalmazásban), a kötet foglalkozik az új épület építésének alternatíváival, a gyermekeknek és fiataloknak szánt terek speciális problémáival, a külső raktározással és a techno-

lógiai újdonságok folyamatos elhelyezési igényével is. A kötet kérdőíveinek tanulmányozása a legkülönbözőbb könyvtár típusok vezetői, könyvtárépítésszek és a tervezési folyamatba bevont könyvtárosok egyaránt hasznos lehet.

File-szervezés -gépi; Módszertani útmutató (forma); Referenz; Számítógép-hálózat

Sauers, Michael P.

Using the internet as a reference tool : a how-to-do-it manual for librarians / Michael P. Sauers. – London : Library Association Publ., 2001. – XI, 143 p. : ill. ; 28 cm. – Bibliogr. a jegyzetekben. – ISBN 1-85604-432-7

Raktári jelzet: 4-11141

A kötet szerzője gazdag oktatói tapasztalatok alapján ahhoz ad útmutatást, hogy az Internetet hogyan lehet felhasználni a referenz-források között. Az Internet térhódításáról és a tájékoztató szolgáltatásokra gyakorolt hatásáról szóló bevezető után a nyomtatott forrásokkal való összehasonlításban bemutatja a hálózati tájékoztatási források értékelésének szempontjait – ahogy a kötetben mindvégig – a gyakorlatból vett példák alapján, gazdag illusztrációkkal. Ismerteti, hogyan célszerű eldönteni, hogy nyomtatott vagy internetes forrásokra támaszkodjunk-e, és milyen lépései vannak a hatékony stratégia alkalmazásának. Felhívja a figyelmet a keresőmotorok és directory-k különbségeire és a tematikus linkgyűjteményekben rejlő lehetőségekre. Ötleket ad ahhoz, hogyan fogjunk hozzá a bonyolult referenzkérdések megválaszolásához. A záró fejezet ismét átfogó kérdéseket taglal: milyen változások történtek az Internetnek köszönhetően, hogyan értékeli a könyvtárosok az elektronikus posztai tájékoztatást, és miben lehet versenytársa az Internet a hagyományos tájékoztatásnak. A kötet kiadójának honlapján (www.neal-schuman.com/

sauers/) további – és folyamatosan bővülő – csatolások találhatók a témával és az ismertetett forrásokkal kapcsolatban.

Elektronikus folyóirat; Elektronikus publikáció; Folyóiratkiadás; Publikálás -tudományos kiadványoké; Számítógép-hálózat

Scholarly publishing : the electronic frontier / ed. by Robin P. Peek, Gregory B. Newby. – Cambridge, MA : London ; MIT Press, cop. 1996. – XIII, 363 p. ; 23 cm. – Bibliogr. a tanulmányok végén. – ISBN 0-262-16157-5

Raktári jelzet: 3-13428

Számos érv és ellenérv vitatja az elektronikus publikálás előnyeit és hátrányait. Ez a tanulmánykötet a tudományos világot érintő hatásokat tárgyalja. Az első rész elméleti írásokat tartalmaz, melyek többek között a digitális könyvtárak és az elektronikus irodalom kölcsönhatásáról, az elektronikus publikálásnak a tudományos közösségre gyakorolt szociális hatásairól, a tudományos minőségellenőrzésről szólnak. A második rész cikkei az új kihívás nyomán keletkezett gyakorlati tennivalókról számolnak be (amerikai környezetben), köztük a könyvtári elektronikus szövegek bibliográfiai számbavételéről és eléréséről. Több írás foglalkozik az egyetemi kiadók és az elektronikus kiadók tevékenységével.

Állomány használata; Elektronikus folyóirat; Időszaki kiadványok gyűjteménye; Munkafolyamat

The **serials** management handbook : a practical guide to print and electronic serials management / ed. by Tony Kidd and Lyndsay Rees-Jones. – Repr. – London : Library Association Publ., cop. 2000. – XVI, 159 p. ; 24 cm. – Bibliogr. a jegyzetekben

Raktári jelzet: 3-13337

A The United Kingdom Serials Group támogatásával megjelent tanulmánykötet az angolszász könyvtári gyakorlaton keresztül mutatja be, milyen feltételei vannak manapság az időszaki kiadványok könyvtári kezelésének. Foglalkozik a nyomtatott és elektronikus folyóiratok jelentőségével, ismérveikkel. Hét tanulmány tárgya az időszaki kiadványok (beleértve az elektronikus folyóiratokat is) gyűjtése, feldolgozása és tárolása, bemutatva a változásokat, amit az Internet használata és az új adathordozók megjelenése eredményez a hagyományos könyvtári munkában. Módszertani útmutatást ad a dokumentumok hasznosításához és a használat-elemzéshez.

Hatékonyaság; Konferenciai anyag -nemzetközi (forma); Statisztika; Vezetés; Nagy-Britannia, Loughborough -K

Statistics in practice – measuring & managing : proceedings of IFLA Satellite Conference, Loughborough, August 2002 / ed. by Claire Creaser. – Loughborough : LISU, 2003. – IV, 186 p. ; 30 cm. – (LISU occasional paper ; 32.). – Bibliogr. a jegyzetekben. – ISBN 1-901786-52-8

Raktári jelzet: 4-11203

A kötet a 2002-es Glasgow-i IFLA-konferenciához csatlakozó, a statisztikakészítés gyakorlatával és irányításával foglalkozó konferencia anyagait (előadá-

sok, műhelymunkák és poszterek) tartalmazza, összesen 21 közleményt az elhangzás sorrendjében – a rendezvény műfajának megfelelően a világ minden tájáról származó előadóktól és a közös érdeklődésre számot tartó kérdésekről.

Hozzáférhetőség; Könyvtárhasználati szabályzat; Olvasáskorlátozás; Számítógép-hálózat

Sturges, Paul

Public internet access in libraries and information services / Paul Sturges. – London : Facet Publ., 2002. – XIX, 220 p. ; 24 cm. – Bibliogr.: p. 129-133. – ISBN 1-85604-425-4

Raktári jelzet: 3-13346

Napjainkban az Internethez való nyilvános hozzáférés biztosítása az egyik legfontosabb fejlemény a könyvtári és tájékoztatási szolgáltatások területén. A kötet első fejezete a szélesebb összefüggéseket vizsgálja fel (mi az Internet, mire használható stb.). A második fejezet az Internet tartalmával és a nyilvános hozzáféréssel kapcsolatos problémákba és vitát kiváltó kérdésekbe (veszélyek, megbízhatóság, adatvédelem, szűrés stb.) enged bepillantást. A harmadik, negyedik és ötödik fejezet a hozzáférés biztosítása során felmerülő jogi és etikai kérdéseket (a tájékoztatás szabadsága, emberi jogok, szellemi tulajdon stb.) és a könyvtáros teendőit (a személyzet és a használók képzése és egyebek) tárgyalja a tájékoztatási szakember szemszögéből. A hatodik fejezet ahhoz ad gyakorlatias, módszertani útmutatást, hogy az intézmények a használók számára hogyan fogalmazzák meg a nyilvános Internet-hozzáféréssel kapcsolatos intézményi szabályzataikat és szabályaikat. A kötet fejezetenként további irodalmat és hasznos webcímet ajánl. A Függelékben: különböző szakmai szervezetek etikai kódexei, használati szabályzatok példái, a közgyűjtemények munkatársainak szánt útmutatók és az Európa Tanács kultúrpolitikai irányelvei a nyilvános hozzáféré-

résről és a szabad véleménynyilvánításról hálózati környezetben.

Iskolai könyvtár; Kézikönyv -könyvtártudományi (forma); Vezetés

Tilke, Anthony

Managing your school library and information service : a practical handbook / Anthony Tilke. – London : Facet Publ., 2002. – XXVI, 285 p. ; 23 cm. – Bibliogr. p. 271-280. – ISBN 1-85604-437-8

Raktári jelzet: 3-13323

Korszerű, tanulási forrásközpont-típusú iskolai könyvtár kialakításához és vezetéséhez kíván segítséget nyújtani a könyv, angolszász példákkal és adatokkal. Elemzi a könyvtár szerepét az iskolai szervezetben. Hangsúlyosan foglalkozik a működés körülményeivel, különösen a könyvtár technikai felszereltségével. Sorra veszi a vezetői feladatokat (vezetési stílus, pénzügyek kezelése, épület és berendezés kezelése, információs források ismerete, állományfejlesztés). Nagyon fontos a tanulók tájékozódó, információszerező képességeinek kialakítása. A működés/szolgáltatás ellenőrzéséhez és értékeléséhez mintát ad.

Az Egyetemi Könyvtár nem zár be, csak átalakul.

Elterjedt a hír, hogy megszűnik az ELTE Központi Könyvtára. Valójában az átalakítás és megújulás szándékával zárták be ideiglenesen a nagyolvasót. A modernizációs törekvések háttérben azonban nemcsak a látogatói szokások és igények változása, hanem a pénzügyi hiány is áll. Elsősorban a kevesebb intézményi és állami támogatás tett szükségessé a kreatív átszervezést. A könyvtár főigazgatója, Szögi László cáfolta azokat a híreket, melyek szerint véglegesen bezárnák az olvasótermet és báltermet alakítanának ki a helyén, de hozzátette, hogy az átalakítási tervek részben valóban az egyetem idején költségvetési megszorításainak ellensúlyozását szolgálják. A vezetőség kényszerű döntésének legfőbb pontja a könyvtár dolgozói létszámának csökkentése mellett az, hogy az intézmény és a többi, a karoktól független szervezeti egység folyóirat-rendelését bizonytalan időre meg kellett szüntetni. A könyvtárat ez súlyosan érinti, hiszen Magyarországon egyedülállóan nevezhető folyóirat-állományából 309-et csak itt olvashattak a látogatók, kétszáznál is több volt az olyan lapok száma, amelyeket legalább ötven éve rendel a könyvtár, és közülük né-

hány majd kétszáz éve járt folyamatosan.

(KIT hírlevél, 2004/15. sz. április 14.)

NÉHÁNY PONTOSÍTÁS ÉS KIEGÉSZÍTÉS

Vida Ildikó: Kísérleti hivatkozási index összeállítása egy jogi könyvtárban
(Könyvtári Figyelő, 2003. 3. sz. 555-559.p.) c. írásához

Nagy érdeklődéssel olvastam Vida Ildikó dolgozatát és a mögötte álló hasznos és eredményes kezdeményezést. Az itt következő észrevételek természetesen semmit sem vonnak le ezek értékéből. Kizárólag néhány fogalmi, ill. előzményi kiegészítéssel szeretnék hozzájárulni egy különben fontos és aktuális témához.

„A módszer [itt a szerző a szóban forgó indexelési módszerére utal] a természettudományokban már régóta bevált, nemzetközi figyelőszolgálattal is alátámasztott, de a társadalomtudományokban, így pl. a jogtudományokban nincs tudomásunk a minősítés és pályázatok alapjául szolgáló hivatkozási mutató létezéséről.” – írta Vida Ildikó.

1. Az angol nyelvben eredetileg is különbséget tesznek a „reference” és a „citation” szavak között, és ezt – helyesen – a magyar nyelvben is alkalmazni kell a „hivatkozás” és az „idézet” szavak használatával. A kettő között a különbség csekély, de jelentős, főleg abból a szempontból, hogy a hivatkozást adják, az idézetet kapják a dolgozatok szerzői.
2. Eugene Garfield és intézménye (vállalata) az Institute for Scientific Information (ISI) (Tudományos Információs Intézet), Philadelphia, USA a hatvanas években találta fel és kezdte – párhuzamosan – publikálni az azóta is megjelenő három idézettségi indexet:
 - a Science Citation Indexet (SCI), Természettudományi idézettségi indexet,
 - a Social Sciences Citation Indexet (SSCI) – a Társadalomtudományi idézettségi indexet, valamint az
 - Arts and Humanities Citation Indexet (A&HCI) – a Művészetek és humaniróák idézettségi indexet.

Az SSCI – természetszerűleg – magában foglalja a jogi tudományokat is.

3. Ami a Garfield által leírt történeti hátteret illeti¹, nem a természettudományi idézettségi indexek előzték meg a többit, hanem pont fordítva, a jogi precedens volt a döntő, és Garfieldet a „Shepard Citations” (ami a jogi szakirodalom ún. precedens indexe, és jóval az ISI indexek megjelenése előtt született 1873-ban) a saját indexeinek feltalálásánál ihlette.

Braun Tibor

(MTA KRSZI Tudományelemzési és Információtudományi Kutatócsoport)

¹ GARFIELD, Eugene: Citation indexing. Its theory and application in science, technology and humanities. John Wiley & Sons, New York, 1979. p. 7.